

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-1180

05/12/2019

ქ. თბილისი

მტკვარი ჰესის სადაწნეო გვირაბის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილ ცვლილებაზე (გვირაბის ჩრდილოეთ პორტალთან დამატებითი შესასვლელი შტოლნის მოწყობა და ექსპლუატაცია) სკრინინგის გადაწყვეტილების შესახებ

შპს მტკვარი ჰესის მიერ გზმ-ის ჩატარების საჭიროების დადგენის მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილია მტკვარი ჰესის სადაწნეო გვირაბის მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილი ცვლილების (ექსპლუატაციის პირობების შეცვლა) სკრინინგის განცხადება. საქმიანობა დაგეგმილია ასპინძის და ახალციხის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებზე.

მტკვარი ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა N98 გაცემულია 2009 წლის 3 ნოემბერს (მინისტრის ბრძანება Nი-553; 5.11.2009), რის საფუძველზეც მტკვარი ჰესის სამშენებლო სამუშაოები დაიწყო 2010 წელს, თუმცა სამშენებლო სამუშაოების დაწყების შემდეგ საპროექტო დოკუმენტაციაში შეტანილი იქნა მნიშვნელოვანი ცვლილებები, რამაც გამოიწვია ჰესის მშენებლობის და ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება. ამასთანავე ჰესის დადგმული სიმძლავრე გაიზარდა 53 მგვტ-მდე, ნაცვლად 2009 წლის ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით N98 გათვალისწინებული 43 მგვტ-სა. გარდა აღნიშნულისა პროექტში განხორციელდა შემდეგი ცვლილებები:

- ბეტონის კაშხლის ნაცვლად მოეწყობა მიწაყრილის კაშხალი თიხის გულით და ჭავჭავიანი ცემენტაციით. წყლის (5,8 მ³/წმ.-სანიტარული ხარჯის და წყლის ნამეტი ხარჯის) გატარება ხდება საექსპლუატაციო-სამშენებლო წყალსაცავებით, ნაცვლად კაშხლის წყალსაშვიანი ნაწილისა;
- საპროექტო ცვლილებების მიხედვით, ნორმალური შეტბორვის პირობებში წყალსაცავის წყლის სარკის ზედაპირის ფართობი იქნება 0.62 კმ², ნაცვლად თავდაპირველი პროექტით გათვალისწინებული 0.5 კმ²-სა;
- ჰესის ენერგეტიკული ხარჯი 52,8 მ³/წმ-დან გაზრდილია 63,8 მ³/წმ-მდე (კაშხლის ქვედა ბიეფში გასატარებელი ეკოლოგიური ხარჯის რაოდენობის ცვლილების გარეშე);
- გაზრდილია ჰესის შენობაში დაგეგმილი ჰიდროტურბინების დადგმული სიმძლავრე, ნაცვლად 2 ერთეული 21,5 მგვტ სიმძლავრის ტურბინისა დამონტაჟებული იქნება 2 ერთეული 26,5 მგვტ სიმძლავრის ტურბინა.

სადაწნეო სადერივაციო გვირაბის გაყვანა 2009 წლის ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით N98 გათვალისწინებული იყო ბურღვა-აფეთქების მეთოდით და მშენებლობის საწყის ეტაპზე სამუშაოები დაიწყო ამ მეთოდის გამოყენებით. შემდეგ მიღებული იქნა გადაწყვეტილება გვირაბგამყვანი მანქანის (TBM) გამოყენების თაობაზე. ამ

გადაწყვეტილების შედეგად აუცილებელი გახდა გვირაბის პროექტში შემდეგი ცვლილებების შეტანა:

- გაიზარდა გვირაბის გრძივი დახრილობა (ქანობი) და ძალური კვანძის მხრიდან მისი განთავსების სიღრმე, რომ შესაძლებელი ყოფილიყო TBM მანქანის შესვლა გვირაბში. გვირაბის უკვე გაყვანილი ნაწილის გაფართოება მოხდა კედლებზე დამატებითი სამუშაოების ხარჯზე და ანკერების გამაგრებით;
- გვირაბგამყვანი მანქანის (TBM) დემონტაჟისთვის განკუთვნილი ბაქნის უზრუნველყოფის და ახალციხე-ახალქალაქის ავტომაგისტრალის მუშა მდგომარეობაში შენარჩუნების მიზნით, შესასვლელი პორტალის გადაადგილება 85 მ-ით სანაპიროს გასწვრივ კაშხლის I სექციის მიმართულებით;
- გამოირიცხა №1 და №2 მისადგომი შტოლნები, რომელთა საერთო სიგრძე იყო 1460 მ;
- დაიგეგმა 53 მ სიგრძის ტექნოლოგიური შტოლნის მოწყობა, რომელიც გამოიყენება მილსადენის ტექნიკური დათვალიერების და რემონტის დროს.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე „შპს „მტკვარი ჰესის“, 53 მგვტ. სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის (მტკვარი ჰესი) მშენებლობისა და საექსპლუატაციო პარამეტრების ცვლილებაზე“ (ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება) საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ 2019 წლის 11 ივნისს გაიცა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება N2-512, რომლის მიხედვითაც, შპს „მტკვარი ჰესმა“ პროექტში შეიტანა ცვლილებები.

წარმოდგენილი სკრინინგის განცხადების თანახმად, შპს „მტკვარი ჰესის“ მიერ დაგეგმილი საქმიანობის საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს ასპინძის და ახალციხის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებზე, კერძოდ: სათავე ნაგებობების სამშენებლო სამუშაოები მიმდინარეობს ასპინძის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, ხოლო ძალური კვანძის სამშენებლო სამუშაოები ახალციხის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე. სათავე ნაგებობის სამშენებლო მოედანი და ბანაკი უახლოესი დასახლებული პუნქტიდან (სოფ. რუსთავი) დაცილებულია 1700 მ-ით, ხოლო ძალური კვანძის სამშენებლო ტერიტორია სოფ. საყუნეთიდან დაცილებულია 1000 მ-ით და სოფ. ზიკილიას საზღვრიდან 300 მ-ით. შესაბამისად სამშენებლო სამუშაოების ორგანიზაციისათვის მოწყობილია ორი დამოუკიდებელი სამშენებლო ბანაკი. წარმოდგენილი პროექტის მიხედვით მტკვარი ჰესის სათავე ნაგებობიდან წყლის მიწოდება ძალურ კვანძამდე დაგეგმილია სადაწნეო სადერივაციო გვირაბის საშუალებით.

წარმოდგენილი სკრინინგის განცხადების მიხედვით, გვირაბის სიგრძე შეადგენს 9.6 კმ-ს, ხოლო შიდა დიამეტრი 5.26 მ-ს. გვირაბის გაყვანა ხორციელდება გვირაბგამყვანი მანქანის (TBM) საშუალებით. 2017 წლის დასაწყისში, გაიზარდა გვირაბის 7.3 კმ, რის შემდეგაც გვირაბის დერეფანში გამოვლინდა არახელსაყრელი გეოლოგიური პირობები, მონაკვეთზე დაფიქსირდა ქანების ჩამოშლა, რამაც გამოიწვია გვირაბგამყვანი მანქანის ბლოკირება და გვირაბის გაყვანის სამუშაოების შეფერხება. გვირაბის გაყვანის სამუშაოების აღდგენა მოხდა 2019 წლის 23 ივნისს. გეოლოგიური პირობები გვირაბში კვლავ რთულია (ფიქსირდება თიხოვანი გრუნტები, არგილიტები და ქვიშაქვები, რაც მნიშვნელოვნად ართულებს სამუშაოებს). მოცემული სიტუაციის გათვალისწინებით საჭირო გახდა დამატებითი ღონისძიებების განხორციელება, რაც ითვალისწინებს ერთი დამატებითი შესასვლელი შტოლნის მოწყობას გვირაბის ჩრდილოეთ პორტალთან. ჩრდილოეთ პორტალთან დაგეგმილი შესასვლელი შტოლნა გათვალისწინებულია, სადაწნეო გვირაბის ბოლო მონაკვეთის ლითონით მოპირკეთების სამუშაოების შესასრულებლად, რაც ვერ ხორციელდება TBM-ის მომსახურების ინფრასტრუქტურის

(ტექნოლოგიური მატარებელი, სავენტილაციო სისტემა, გამონამუშევარი ქანების კონვეიერი და სხვა) არსებობის გამო. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ახალი შტოლის მოწყობის შემდეგ, სადაწნეო გვირაბის ბოლო მონაკვეთიდან TBM-ის მომსახურების ინფრასტრუქტურა (ლენტური კონვეიერი, სავენტილაციო სისტემა, ლოჯისტიკური მატარებლის ლიანდაგი და სხვა) გადატანილი იქნება შტოლის გვირაბში. შედეგად გამონთავისუფლდება გვირაბის მოსაპირკეთებელი ბოლო მონაკვეთი და შესაძლებელი იქნება სამუშაოების შესრულება.

ასეთი საპროექტო გადაწყვეტილებით, სადაწნეო გვირაბის ბოლო მონაკვეთის ფოლადით მოპირკეთების სამუშაოები შესაძლებელია დაიწყოს ახალი შტოლის გაყვანის შემდეგ და აღარ იქნება დამოკიდებული გვირაბის გაყვანის სამუშაოების დასრულებაზე, ასევე სამუშაოების შესრულების დაგვიანებაზე, რომელსაც შესაძლოა ადგილი ჰქონდეს გვირაბგამყვანი მანქანით მუშაობის ბოლო ეტაპზე. მას შემდეგ, რაც საპროექტო შტოლის გვირაბი შეუერთდება სადაწნეო გვირაბს, სამუშაოები შეჩერდება, მთავარ გვირაბთან დაკავშირების და გვირაბგამყვანი მანქანისთვის გათვალისწინებული ლოჯისტიკური საშუალებების შტოლის გვირაბში გადაადგილების მიზნით. საპროექტო შტოლის სიგრძე იქნება 300 მეტრი, ხოლო მისი გაყვანა მოხდება ბურღვა-აფეთქების მეთოდით. როდესაც მოხდება TBM-ის ინფრასტრუქტურის ახალ შტოლასთან დაკავშირება, გვირაბგამყვანი მანქანა შეძლებს გააგრძელოს დარჩენილი მონაკვეთის ექსკავაცია (თუ ამის საშუალება იქნება გამოვლენილი საინჟინრო-გეოლოგიური პირობებიდან გამომდინარე) და შემავსებელი ცემენტაციის სამუშაოების შესრულება ფოლადის სამაგრის განთავსების პარალელურად.

საპროექტო გვირაბის გაყვანის სამუშაოები ძირითადად განხორციელდება მტკვარი ჰესის მოქმედი სამშენებლო ინფრასტრუქტურის გამოყენებით, კერძოდ: სადაწნეო გვირაბის ჩრდილოეთი პორტალის დამატებითი შტოლის გაყვანა მოხდება ძალური კვანძის სამშენებლო ინფრასტრუქტურის გამოყენებით. ჩრდილოეთი პორტალის ახალი შტოლის გამონამუშევარი ქანების განთავსება მოხდება ძალური კვანძის სამშენებლო ტერიტორიის მიმდებარედ არსებულ სანაყაროზე. შტოლის გაყვანის პროცესში მოსალოდნელი გამონამუშევარი ქანების რაოდენობა მიახლოებით იქნება 7 124 მ³.

შტოლის სამშენებლო მოედანზე ასაფეთქებელი მასალების საწყობის განთავსება დაგეგმილი არ არის და მისი შემოტანა ყოველდღიურად მოხდება საჭირო რაოდენობით და სამუშაოს დამთავრების შემდეგ დარჩენილი მასალა დაბრუნდება ძალური კვანძის ტერიტორიაზე არსებულ საწყობში.

დამატებითი შტოლის შესასვლელი პორტალის მოწყობა დაგეგმილია ჰესი ძალური კვანძის საპროექტო ტერიტორიის ფარგლებში, სადაც ბუნებრივი გარემო განიცდის ანთროპოგენულ დატვირთვას. ახალი შტოლის პორტალის მოწყობა მცენარეული საფარის დაზიანებასთან დაკავშირებული არ იქნება, რადგან ამ ტერიტორიაზე მცენარეული საფარი პრაქტიკულად არ არსებობს. შტოლის 300 მ. სიგრძის დერეფნის ზედაპირზე აღინიშნება მხოლოდ 2 ტიპის ჰაბიტატი: შიბლიაკის ტიპის ანუ მშრალი ტიპის ბუჩქნარი და ეკლიანი ტრაგაკანთული ჰაბიტატი.

საპროექტო შტოლის და სადაწნეო გვირაბის დარჩენილი მონაკვეთის გაყვანის პროცესში გარემოზე ზემოქმედების რისკებიდან შესაძლებელია განხილული იქნას შემდეგი:

- ხმაურის და ვიბრაციის გავრცელება;
- გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების რისკები;
- ზემოქმედება წყლის გარემოზე - განსაკუთრებით მიწისქვეშა წყლებზე;
- ზემოქმედება ბიოლოგიურ გარემოზე;

- ნარჩენების წარმოქმნასთან დაკავშირებული რისკები;
- სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების რისკები და სხვა.

გვირაბის გაყვანის პროცესში არსებობს როგორც ზედაპირულ, ასევე მიწისქვეშა წყლებზე ნეგატიური ზემოქმედების რისკები. ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკების პრევენციის მიზნით პორტალთან გათვალისწინებულია სალექარის მოწყობა. სკრინინგის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით, საპროექტო შტოლნის და სადაწნეო გვირაბის გასაყვანი მონაკვეთის სამშენებლო მასალებით მომარაგება მოხდება არსებული ბანაკებიდან. შესაბამისად პროექტი ახალი სამშენებლო ინფრასტრუქტურის მოწყობას არ ითვალისწინებს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ზედაპირული წყლების დაბინძურება შესაძლებელია გამოიწვიოს მხოლოდ სადრენაჟო წყლების არასწორმა მართვამ, თუმცა სადრენაჟო წყლების შეწონილი ნაწილაკებისაგან გაწმენდის მიზნით გათვალისწინებულია სალექარების მოწყობა, ხოლო ჩამვებული წყლის ხარისხის კონტროლი განხორციელდება სისტემატიურად.

დაგეგმილი საქმიანობის სპეციფიკის და საპროექტო შტოლნის განთავსების ადგილების გათვალისწინებით, ახალი სამშენებლო ინფრასტრუქტურის მოწყობა დაგეგმილი არ არის და ამ მიზნით გამოყენებული იქნება მტკვარი ჰესის ძალური კვანძის და სათაო ნაგებობის სამშენებლო ბანაკები.

სკრინინგის ანგარიშის თანახმად, ბურღვა-აფეთქების სამუშაოები შესრულდება ე.წ. მწვანე ტექნოლოგიის გამოყენებით, რაც მინიმუმამდე ამცირებს ვიბრაციის გავრცელებასთან დაკავშირებულ ზემოქმედებას. ასევე აღსანიშნავია, რომ შუალედური შტოლნის და ჩრდილოეთი პორტალის შტოლნის დერეფანი დაცილებულია საცხოვრებელი ზონებიდან არანაკლებ 450 მ-ით, რაც უახლოეს საცხოვრებელ დასახლებაზე ბურღვა-აფეთქებასთან დაკავშირებული ვიბრაციის გავრცელების ზემოქმედება მინიმალურია. შუალედური შტოლნის შეერთების ადგილიდან TBM-ის ადგილამდე ძირითადი გვირაბის გაყვანა მოხდება მექანიკური ბურღვის მეთოდის გამოყენებით და შესაბამისად ვიბრაციის გავრცელებას ადგილი არ ექნება. სკრინინგის ანგარიშის თანახმად, მიუხედავად ყოველივე ზემოაღნიშნულისა, საჭიროების შემთხვევაში განხორციელებული იქნება ვიბრაციის გაზომვის, კონტროლის და შემცირების შემარბილებელი ღონისძიებები.

სამუშაოების მიმდინარეობის პროცესში, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკების გამორიცხვის მიზნით, სათანადო ყურადღებას საჭიროებს სადრენაჟო წყლების მართვის საკითხი.

დაგეგმილი საქმიანობა კერძო მფლობელობაში არსებული მიწის ნაკვეთების გამოყენებას არ ითვალისწინებს და ფიზიკურ ან ეკონომიკურ განსახლებას ადგილი არ ექნება. წარმოდგენილი სკრინინგის განცხადება 2019 წლის 31 ოქტომბერს განთავსდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ასპინძისა და ახალციხის მუნიციპალიტეტების აღმასრულებელი ორგანოების საინფორმაციო დაფებზე. აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები და წინადადებები არ წარმოდგენილა.

ვინაიდან სკრინინგის განცხადებით წარმოდგენილი საპროექტო შტოლნის განთავსების უბანი არის სადაწნეო/სადერევაციო გვირაბის საპროექტო ტერიტორიის ნაწილი, გეოლოგიური კუთხით შესწავლილი იყო შპს „მტკვარი ჰესის“ მიერ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით წარმოდგენილ გზშ-ის ანგარიშში, რომელზეც საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ 2019 წლის 11 ივნისს გაიცა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება N2-512.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, პროექტში შეტანილი ცვლილებები არ იწვევს ექსპლუატაციის პირობების მნიშვნელოვან ცვლილებას, რომელმაც შესაძლოა

გამოიწვიოს გეოლოგიურ, ფიზიკურ და ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედების რისკების გაზრდა და შესაბამისად გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება.

ზემოაღნიშნული კრიტერიუმების გათვალისწინებით, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“-ს მე-7 მუხლის მე-6 ნაწილის და ამავე კოდექსის მე-5 მუხლის მე-12 ნაწილის საფუძველზე,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. მიღებულ იქნეს სკრინინგის გადაწყვეტილება, რომ შპს მტკვარი ჰესის სადაწნეო გვირაბის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილი ცვლილებები (გვირაბის ჩრდილოეთ პორტალთან დამატებითი შესასვლელი შტოლნის მოწყობა და ექსპლუატაცია) არ დაექვემდებაროს გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას;
2. შპს „მტკვარი ჰესმა“ სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემიდან 3 თვის ვადაში წარმოდგენილი ცვლილებების გათვალისწინებით, უზრუნველყოს „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს 2013 წლის 31 დეკემბრის N424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტით გათვალისწინებული რეკულტივაციის გეგმის სამინისტროსთან შეთანხმება. საქმიანობის განხორციელება უზრუნველყოს შეთანხმებული გეგმის შესაბამისად;
3. შპს „მტკვარი ჰესმა“ წარმოდგენილი ცვლილებების გათვალისწინებით, საქმიანობის განხორციელება უზრუნველყოს წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის, გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი სქემის, გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების, რეკომენდაციების, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის და ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმების შესაბამისად;
4. შპს „მტკვარი ჰესი“ ვალდებულია საქმიანობა განახორციელოს 2019 წლის 11 ივნისის გაცემული (ბრძანება) N2-512 გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების შესაბამისად, წარმოდგენილი ცვლილებების გათვალისწინებით;
5. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „მტკვარი ჰესს“;
6. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „მტკვარი ჰესის“ მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
7. სკრინინგის გადაწყვეტილების გაცემიდან 5 დღის ვადაში აღნიშნული გადაწყვეტილება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ასპინძისა და ახალციხის მუნიციპალიტეტების აღმასრულებელი ორგანოებსა ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოების საინფორმაციო დაფებზე;
8. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი